

Les llegendes en la narració històrica: el cas de la *Història de Mallorca* de Joan Binimelis*

ANTONI LLUÍS MOLL
Universitat de Barcelona

L'erudit Joaquim Maria Bover deia de la *Història del Regne de Mallorca* de Joan Binimelis que «en ella [l'autor] perdió miserablement el tiempo, cuando quiso tratar de estas islas remontándose a los siglos fabulosos».¹ Bover, historiador del segle XIX, imbuït de pseudocriticisme o pseudopositivisme, no podia fer altra cosa que condemnar la manera binimeliana de concebre la història. S'ha postulat que la inclusió de narracions mítiques i fets llegendaris com a història vertadera van condemnar el text de Binimelis a l'ostracisme durant segles i, tot i que la majoria d'autors posteriors han reconegut la vàlua d'algunes aportacions de la *Història del Regne de Mallorca*, també han coincidit, en general, amb Bover a afirmar que «su historia sería inservible si ahora se diese a estampa».² El propòsit d'aquesta comunicació és descobrir algunes d'aquestes llegendes —que són la base de la condemna que la historiografia posterior fa del text de Binimelis— i inserir-les dins un

* La investigació que presentam s'ha pogut dur a terme gràcies a l'ajut material i humà del projecte coordinat «La literatura catalana medieval y moderna en la tradición manuscrita e impresa (II)» (BFF2002-04197-C03-03), finançat pel Ministeri de Ciència i Tecnologia del Govern espanyol; i del Grup Consolidat sobre Literatura Catalana Moderna: Inventari, Estudi i Edició de Textos (2001-SGR-00003), finançat pel Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya.

¹ BOVER, Joaquim M., *Biblioteca de escritores baleares*, Palma de Mallorca, J. Gelabert, 1868, 102.

² BOVER, Joaquim M., *Biblioteca de escritores baleares*, cit., 103.

context fora del qual creiem que perden el sentit: el de la història com a gènere retòric.

1. Joan Binimelis i la història de regne de Mallorca

Joan Binimelis va néixer a Manacor (Mallorca) cap a 1538 i va morir a Ciutat el 1616. En l'endemig va tenir una trajectòria vital densa i activa, orientada a l'ofici sacerdotal, però també al cultiu profund d'altres disciplines, com ara la cartografia, la geografia, la matemàtica, l'astronomia, la medicina o la història. Va fer els primers estudis a Mallorca i cap als anys 60 del segle XVI va anar a estudiar medicina a València, on va rebre una formació mèdica humanista, pionera a tot Europa. Tornà a la Balear major, féu alguns viatges (un dels quals, a Roma) i s'ordenà sacerdot. Amb el patrocini d'un bisbe d'origen valencià molt cultivat, Joan Vic i Manrique, aconseguí alguns càrrecs a la diòcesi i beneficis eclesiàstics, que li permeteren portar una vida sense luxes però folgada.³ Escriví alguns opuscles (en llatí, castellà i català) sobre medicina, cartografia, defensa i astronomia, la majoria dels quals restaren manuscrits.⁴ Binimelis, però, és conegut sobretot per la *Història del Regne de Mallorca*, que va romandre també sense editar fins al segle XX. Aquest text, força voluminós, fou escrit en català entre 1593 i 1595, i traduït al castellà pel mateix autor al cap d'alguns anys (entre 1597 i 1601). La *Història del Regne de Mallorca* vol ser una crònica general des del començament dels temps fins al regnat de Felip II, però inclou també alguns llibres amb la descripció geogràfica de les viles de Mallorca una per una, una galeria de personatges il·lustres i la narració detallada del conflicte de les Germanies a Mallorca; a més d'alguns capítols d'episcopologi de la diòcesi illenca, de medicina hipocràtica i de tractament de la precedència entre els regnes d'Espanya i França. En total, set llibres de summa històrica bigarrada i densa, desigual en resultats però amb la particularitat de ser la primera narració històrica pròpiament mallorquina.

³ Sobre el mecenatge de les institucions mallorquines en Binimelis, *vid.* MOLL, Antoni Lluís, «La *Història general del Regne de Mallorca* de Joan Binimelis: entre el patronatge municipal i l'eclesiàstic», dins *Actes del I, II i III Col·loquis sobre art i cultura a l'època del Renaixement a la Corona d'Aragó*, Tortosa, Arxiu Comarcal de les Terres de l'Ebre, 2000, 317-324.

⁴ La majoria de les atribucions d'obres binimelianes es deuen encara a Bover (Cf. BOVER, Joaquim M., *Biblioteca de escriptors baleares*, cit., 102-103).

2. Una difusió interrompuda

Binimelis tingué, però, una pèssima difusió posterior.⁵ Tot i que és evident que l'obra anava destinada a editar-se (ho corroboren la traducció castellana de l'autor, segurament orientada a afavorir l'accés del text a la impremta, i la successió de pròlegs i poemes laudatoris, habituals en les impressions de l'època i més estranys en els manuscrits), la primera publicació no va veure la llum fins al 1927, prenent com a base una transcripció divuitesca de la traducció castellana. Els historiadors mallorquins immediatament posteriors a Binimelis, Joan Dameto i Vicent Mut, que en conegueren el text i fins i tot l'aprofitaren a pler, gairebé no esmenten el nom de l'autor. Una de les còpies manuscrites que es conserven de la *Història del Regne de Mallorca* (segurament, la més antiga) esborra el nom de Binimelis, no només del títol sinó també d'alguns passatges autobiogràfics.⁶ Hem d'esperar fins al segle XVIII per trobar un nou interès per la *Història del Regne de Mallorca*. En efecte, la majoria de còpies que en conservam són d'aquesta època. La nova importància que s'atorga a la història durant el Segle de les Llums revifa l'interès pel text.

Gabriel Ensenyat va provar d'esbrinar les causes de la mala acceptació de la *Història del Regne de Mallorca* i va arribar a la conclusió que podrien ser tres: les fabulacions mitològiques que el sacerdot mallorquí inclou en el text; el descrèdit en què degué caure el personatge en ser acusat per la Inquisició d'abusos deshonestos; i la pèrdua d'influència social de Binimelis en desaparèixer els seus mentors, els germans Joan i Lluís Vic i Manrique, bisbe i virrei de Mallorca respectivament.⁷ La nostra idea és que les dues darreres causes deuen ser clau per entendre la mala difusió de l'obra, però que la primera perd força si contextualitzam el text com el que creiem que és: una narració històrica del Renaixement tardà.

⁵ Per a una història de la tradició posterior i un intent d'esbrinar les causes de la mala difusió de la *Història del Regne de Mallorca* de Binimelis, *vid.* ENSENYAT, Gabriel, «Quina acceptació tengué la *Història del Regne de Mallorca* de Joan Binimelis?», *Butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*, 49 (1993), 497-510.

⁶ BINIMELIS, Joan, *Vàrias cosas tocans a la ciutat y regna de Mallorca* (Biblioteca Municipal de Palma, ms. 34), en còpia de Jordi Fortuny de Roesques.

⁷ ENSENYAT, Gabriel, «Quina acceptació tengué la *Història de Mallorca*...», *cit.*

Darrere els estudis dels historiadors moderns que s'han encarat amb la *Història* de Binimelis, sol planar-hi sempre una pregunta, explícita o implícita: per què Binimelis no va seguir els models de Jerónimo Zurita o de Pere Miquel Carbonell⁸ prescindint, com ells, dels relats mítics? Per què no va començar la *Història del Regne de Mallorca* en la vinguda dels romans, o en la conquesta de Mallorca? Per què Binimelis no segueix les pròpies recomanacions de bandejar les faules? Com pot ser que un home format en l'esperit humanístic i científic de la Universitat de València, deixeble del gran Lluís Collado, renunciï a l'esperit científic que suposadament hauria de caracteritzar aquesta època? La historiografia contemporània ha volgut veure en aquests autors credulitat, falta de perícia i manca de rigor històric,⁹ i els ha acusat sovint d'arrossegar gairebé fins al Barroc una manera de fer medieval.¹⁰ Tanmateix, nosaltres creiem, en primer lloc, que Binimelis no és tan acrític com sembla. En segon lloc, que sempre que inclou una faula o una narració mítica, ho fa perquè té una motivació més forta que reportar fets verídics: el llustre de la pàtria o dels personatges de què parla, la defensa dels textos religiosos, o la il·lustració dels fets verídics amb exemples inventats o poètics que no trenquin el sentit últim del que vol transmetre. I, per últim, que no hi ha credulitat en aquesta manera de fer història, sinó

⁸ Carbonell havia estat presentat per la historiografia catalana com el més primerenc i crític dels historiadors renaixentistes catalans. Recentment, Maria Toldrà ha matisat aquesta «modernitat» de Carbonell: «Les *Cròniques d'Espanya* van ser redactades tenint present que el seu lloc era l'Arxiu [Reial de Barcelona] i que la seva finalitat estava relacionada amb les activitats que s'hi duïen a terme. Això explica l'ús abundant de documentació arxivística de què fa gala el seu autor, no tant per criteris de modernitat, com per una qüestió professional». Vegeu TOLDRÀ, Maria, «Sobre la presència d'algunes cròniques catalanes a l'Arxiu Reial de Barcelona», *Estudis Romànics*, XXIV (2002), 169-188, esp. 177.

⁹ Les prevencions contra el text de Binimelis vénen sovint de la historiografia contemporània, a la qual li interessa el que pot aprofitar d'aquests textos antics amb vista a la confecció de compendis històrics moderns. És el cas de l'enyorat Miquel Batllori, que considerarà la *Història del Regne de Mallorca* una «falsa regla prou verídica» sobre la qual es va construir la crònica de Mut. Vegeu BATLLORI, Miquel, «Reflexions sobre la cultura catalana entre el Renaixement i el Barroc», dins BATLLORI, Miquel, *Obra Completa*, vol. V, València, Tres i Quatre, 1995, 276.

¹⁰ ENSENYAT, Gabriel, «Pervivències de la tradició medieval en la literatura mallorquina del segle XVI. Primera aproximació», dins BARCELÓ, Maria, coord., *XVIII Jornades d'Estudis Històrics Locals: Al tombant de l'edat mitjana: Tradició medieval i cultura humanista*, Palma de Mallorca, Institut d'Estudis Balearics, 2000, 327-338.

que és un tipus de redacció que va molt lligat al concepte de la història durant el Renaixement.

3. Binimelis, acrític?

Binimelis és, efectivament, un home format en les disciplines tècniques del seu temps; només cal fer un cop d'ull al testament i als codicils que se'ns n'han conservat? en què figura inventariada bona part de les pertinences que posseïa en el moment de morir?¹¹ per apreciar que tenia infinitud d'aparells de mesura, de trompes (és a dir, telescopis), cartabons i tota mena d'estris i tractats matemàtics. A més, s'havia format en una de les primeres universitats de l'àmbit hispànic a introduir la ciència renaixentista en els estudis superiors. Probablement aquest científicisme és el responsable que de vegades tingui una actitud crítica davant determinades llegendes, fins i tot quan provenen de les Sagrades Escripures. En un gest de modernitat, lligat a la nova manera d'entendre el món durant el Renaixement, Binimelis apel·la a la raó i a l'experiència natural i empírica per discutir, matisar o contradir alguns mites i llegendes.

Són especialment curioses les apreciacions entorn d'alguns passatges bíblics. Encara que a grans trets els escrits sacres no són discutits —atesa la condició sacerdotal de Binimelis, hauria estat difícil una actitud diferent—, sí que són matisats o reinterpretats. Per exemple, Binimelis s'adona que és impossible que a l'arca de Noè, amb les mides que en dona la Bíblia, hi cabessin tots els animals de la terra, i intenta trobar-hi una explicació. Tanmateix, per salvar la versemblança del passatge, amplia encara més el to llegendari de la Bíblia, i atorga la condició de gegants als descendents de Noè:

[1] Una dificultad se me ofrece aquí tratar, que a muchos ha causado admiración, y no pequeña: que tomemos las medidas de los codos según comúnmente se suele tomar, esto es, que un cúbito sea de un pie y medio de largo. Parece que la Arca era de esta suerte muy pequeña, y poco capaz para recoger tantos animales que nos dice la Historia de Moisés. Pero afirman muchos que eran cúbitos geométricos de aquel tiempo, y que

¹¹ LLABRÉS, Gabriel, «Testament del Dr. en medicina Joan Binimelis, prevera», *Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana*, XVI (desembre 1916), 178-192.

cada cúbito tenia seis cúbitos menores, y esto dicen que eran nueve cúbitos de los que acá usamos.¹²

L'autor segueix una operació semblant en l'episodi de la construcció de la torre de Babel. Binimelis s'adona de la impossibilitat a efectes naturals —i potser també a efectes teològics— que la torre arribàs fins al cel, i en aquest cas aplica els seus coneixements tècnics, però també filològics i hermenèutics, en una nova mostra de certa modernitat:

[2] Sobre esta empresa [la torre de Babel] réstan admirats los hòmens de bon judici, paraxent-los ser cosa impossible que hòmens terrenals, per més que fossin grans gigants, pretenguessin fer una fàbrica que aplegàs fins el cel. No és de creure, ni és versemblant. Perquè Nembrot, que era capità, y los altres ab ell, eren mathemàthics y avien apres la matexa astrologia del matex Noè, y de Cham [...]. Digam, donchs, que esta serà exageratió, dir que bastàs fins el cel, si ja no preñian el cel per lo ayre, axí com se pot pendra a las Sagradas Escripturas.¹³

4. Denostació de llegendes foranes

Arribat al punt en què ha d'explicar l'origen de l'imperi romà, Binimelis reinterpreta la llegenda de la fundació de Roma recurrent novament al saber filològic. Apel·lant altre cop a la versemblança, troba estrany que Ròmul i Rem fossin amamentats per una lloba, i, seguint Livi,¹⁴ força una interpretació segons la qual la *lloba* no seria un animal, sinó una manera eufemística d'anomenar una dona que es dedica a l'ofici més vell del món:

[3] Lo part de Ília Rea és tan publicat y recontat en las històrias antigas, com si fos une cosa de memorable dignitat y glòria, essent estat cas ignominiós, lo qual més causa obscuridad que clarícia e noblesa, perquè fonch incesto y sacrilegi. Però los romans se'n glorian y honren sots cuberta del déu Mart [...]. Si bé fonch lo infortuni gran d'estos dos

¹² BINIMELIS, Joan, *Nueva historia de la isla de Mallorca*, Palma de Mallorca, José Tous, 1927, t. I, 54. La manca d'una edició definitiva de l'obra de Binimelis, en curs de preparació, ens obligarà a citar, ara l'edició castellana de 1927, ara algun dels manuscrits catalans que ens han arribat. No ha d'estranyar, doncs, l'alternança de llengües.

¹³ Biblioteca Nacional de Madrid, ms. 18394, ff. 30 v – 31 r.

¹⁴ LIVI, Titus, *Ab urbe condita*, I, 4, 7-8. Livi recull, de fet, totes dues tradicions: la que percep la paraula *lupa* en sentit recte i la que entén el mot en el sentit de *meretrix*. L'afegitó, diguem-ne filològic, del mot *lupanar*, que no apareix en l'autor clàssic, deu ser pres de la tradició posterior o bé és collita de Binimelis.

gemel·los, major fonch la sua ditxa, perquè allí, en la vora del riu Tiber, no·ls faltà una loba, qui·ls donave de la sua llet fins que seberen caminar; y, per altra part, un pico los aportave de menjar. La qual cosa, si axí passe, és tingude per gran meravella. Altres, emperò, ho interpretan que la lloba era amiga o muller de un pastor del rey que per allí pasturave los seus bestiar, y trobà en una part del riu estos gemel·los, hi·ls féu criar a la sua concubina, que·s deya *lupa*, segons era modo de parlar, que a les donas que fayen peccats de ses personas las nomenaven *lupas*, y encare resta vuy lo nom *lupanar* a hont estan semblants donas públicas.¹⁵

5. Creació (o adaptació) de llegendes pròpies

L'historiador contradiu les llegendes de les tradicions mítiques foranes, que no afecten sinó molt de lluny la pròpia terra. En canvi, però, adapta, recrea o inventa faules noves quan hi ha en joc el prestigi de la pàtria mallorquina:

[4] Arribaren los mallorquins a tanta noblesa y polícia humane que fins los romans, cap y principi d'esta polícia y lustre, usaren en llur república de molts robas y trajos y polícias vârias que de ells prengueran. Cosa certa és que entre los romans era preciade veste la toga pretexta, de la qual sols los cònsols y senadors de la terra las portaven y vestían, y est gènere de vesta, com diuen molts y refereix Polidoro Virgili, que la prengueren los romans dels matexos mallorquins. [...] Encare que vaje Plini porfiant y dient que Tul·lo Hostilio, rey de romans, sie estat lo inventor de ella, esta roba o vesta, anomenade *latus clavus*, era una túnica o veste gran y larga de púrpura pretexta, més ample y més bultade que la túnica vulgar, de la qual usaven los senadors. Aquesta vesta anomenam nosaltres, los mallorquins, *gramalla*, de la qual usan los jurats de la república de Mallorca, y s'és estès i escampat est trajo de roba en molts altres repúblicas del món, après que los mallorquins las aguéran inventades; y las han usat y úsan en València, Cathalunya y en altres parts de España. Llegim també que com a cosa molt honrosa los senadors de aquell temps las usaven, com ho declara Sil·lio Itàlico. Y per quant los senadors usaven de aquella tal veste, de allí vingué que lo *latus clavus* se prenía per una dignitat senatòria, com digué Ovidi: *Curia restabat, clauí mensura coacta est*.¹⁶

¹⁵ Biblioteca Nacional de Madrid, ms. 18394, ff. 57 v – 58 r.

¹⁶ Biblioteca Nacional de Madrid, ms. 18394, ff. 73 r – 74 r.

En l'estudi de la historiografia renaixentista, ha estat objecte d'atenció especial el paper que els diversos historiadors ibèrics han donat a la llegenda de Tubal i els primers pobladors d'Hispania. Alguns autors defensen que Tubal, provinent de l'Àfrica, creuà l'estret de Gibraltar i entrà a la península per la Bètica, d'altres que per València, d'altres que per l'Ebre. A Binimelis li cal, però, que l'heroi i els seus acòlits passessin per les Balears. I s'inventa aquest pas. Addueix com a coartada la versemblant necessitat dels navegants de sojornar en algun lloc (òbviamment, les Balears) abans d'entrar a la península. Tanmateix, per poder justificar l'estada baleàrica, li convé que Tubal i els seus homes arribessin a Europa per via marítima, fet que no constava en les visions tradicionals:

[5] Hemos dicho ya que Japhet entró en África para hacer allí sus poblaciones, al cual siguió su hijo Tubal; y antes que de allí se pasase a España, murió. Partióse, pues, Tubal de allí para España con algunas compañías; y como viniese por mar a la tierra firme, encontróse con estas islas Baleares, que están de la África en distancia de dos días de navegación, y vió que eran aptas y convenientes para ganados, en que toda su riqueza consistía, y las dejó pobladas.¹⁷

Així doncs, tenim mostres, d'una banda, que Binimelis no és tan acrític com en principi podria semblar. En segon lloc, que darrere les narracions llegendàries hi ha sempre una motivació: la denostació del món italià en el cas de l'exemple 3, en la línia de la vindicació de la pròpia tradició davant la «supèrbia» dels que es creien seguidors de l'imperi romà; el llustre al poder municipal en el cas de l'exemple 4, que queda revestit de dignitat senatorial amb l'operació de la indumentària i, a la vegada, el llustre de la pàtria en general —recordem que són els jurats de la Ciutat i el Regne els que encarreguen a Binimelis la *Història del Regne de Mallorca*—; i, en el cas de l'exemple 5, la necessitat, seguint d'altres historiadors coetanis, de fer descendir el poble mallorquí directament de la línia tubal·liana.

6. La història, un gènere retòric que admet mites i llegendes

En tots els casos plana, emperò, un fet que sovint ha estat negligit: la història s'ha de considerar en aquesta època un gènere «literari»; o, si

¹⁷ BINIMELIS, Joan, *Nueva historia de la isla de Mallorca*, cit., 70-71.

volem reservar aquest adjectiu per a tots els gèneres que deriven de la «poètica» clàssica, caldria dir-ne com a mínim «retòric». El mallorquí, no és, en absolut, l'únic historiador de l'època que respecta aquest principi: dèiem al començament que són més rars els casos d'historiadors que no el segueixen (Zurita, Carbonell),¹⁸ que no pas els dels que sí que ho fan (Tomic, Beuter, Viciano, Tarafa, Viladamor, Binimelis, Ocampo, Morales, etcètera).

Al marge d'aquestes consideracions empíriques, potser convindria també recórrer als textos teòrics sobre historiografia del Renaixement per entendre com era considerada la història, sota quins principis s'havia d'escriure i quin paper hi podien tenir les narracions no contrastades. Entre els teòrics de casa nostra anteriors a Binimelis, cal destacar, d'una banda, Joan Lluís Vives, autor d'un *De ratione dicendi* (1532); i, de l'altra, un teòric menys estudiat —que Binimelis deuria conèixer bé perquè era mallorquí com ell—, Antoni Lull, que va publicar un *De oratione libri septem* (1558).

En primer lloc, cal observar que totes dues obres, que són tractats de retòrica, entenen la història com una modalitat de text que forma part de la disciplina oratòria. En segon lloc, tots dos autors defensen que la història, tot i que ha de ser certa i vertadera en la mesura que sigui possible, ha de ser també adoctrinadora i persuasiva. Des d'aquesta perspectiva s'explicaria plenament, doncs, que hi estiguin justificades les llegendes, narracions mítiques i recreacions, sempre que servin el sentit últim del que es vol transmetre. En això, Vives és ben clar:

[6] Conviene que todos los escritos tengan alguna utilidad, para no arrepentirse de la pérdida de tiempo, cosa preciosísima, y cuanto más la historia, de la cual puede sacarse tanto provecho [...]. El historiador ha de narrar aquellas cosas que contribuyan a la utilidad de la vida en común y puedan hacer mejores a los lectores.¹⁹

¹⁸ Endemés de ser menys freqüents, ja hem vist que també són casos justificables per particularitats especials, que no s'ajusten a l'escriptura de la historiografia renaixentista. *Vid.* n. 8.

¹⁹ El tercer capítol del llibre III del *De ratione dicendi* de Joan Lluís Vives està dedicat a explicar la finalitat, objecte i descripció de la història, amb una atenció especial als aspectes retòrics de la disciplina. Vegeu VIVES, Joan Lluís, *El arte retórica. De ratione dicendi* (trad. d'Ana Isabel CAMACHO), Barcelona, Anthropos, 1998, 237 [amb ed. facsímil de: VIVES, Joan Lluís, *De ratione dicendi libri tres* (ed. Gregori MAIANS), València, Benet Montfort, 1782]. A manca d'una traducció catalana de l'obra de Vives, hem de recórrer a la versió castellana.

Fora ja del capítol dedicat a la història, en tractar les faules, fa algunes consideracions teòriques que també tenen molt a veure amb el tema que hem estudiat en aquesta comunicació:

[7] Las fábulas son ejemplos inventados para el uso de la vida; han sido inventadas para persuadir de la virtud, para disuadir del vicio y, finalmente, para que algo se haga o no se haga. Con otra intención son vanas y superfluas, pues no se narran por sí mismas, sino por el ejemplo que tomamos de ellas.²⁰

Trobam els mateixos principis en una obra retòrica força diferent de la del valencià: el capítol quart del llibre VII del *De oratione libri septem* d'Antoni Lluïl, titulat «De historia decoro», ve a incidir en la mateixa idea.²¹ Tot i que segueix una línia de preceptiva retòrica força diferent de la vivista, la història també està inclosa dins de l'oratòria; i defensa les recreacions narratives i les subtilitats estilístiques.

És probable que ni Vives ni Lluïl no pensessin en una fabulació tan gran, però el cert és que hi deixen la porta oberta, perquè la història és també un gènere persuasiu i cal seguir la màxima horaciana tan repetida durant el Renaixement de «delectare et prodesse»; i, a més, si es pot, explicar la veritat...

7. Conclusió

En definitiva, doncs, en aquesta comunicació hem volgut constatar que Joan Binimelis i Garcia inclou alguns mites i llegendes enmig de la narració de la *Història del Regne de Mallorca*, però que aquestes faules no s'han d'entendre necessàriament com a elements acrítics que fan menys valuós el text i menys interessant l'autor, sinó més aviat com unes recreacions narratives que responen perfectament a l'objectiu de l'obra: fer una història que il·lustri el territori i destaquï aquells episodis que poden contribuir a la identificació dels mallorquins amb uns mites "nacionals". A més, aquest objectiu s'adiu plenament amb la manera d'entendre la història durant el Renaixement: com un estri al servei del poder que contribueixi a la construcció d'un passat comú aglutinador de la pàtria, en confrontació habitual amb les altres "pàtries". D'aquí, la

²⁰ VIVES, Joan Lluïl, *El arte retòrica. De ratione dicendi*, cit., 257.

²¹ LLULL, Antoni, *De oratione libri septem*, Basilea, Johannes Oporinus i Heinrich Petri, 1558.

necessitat que hem constatat de bandejar els mites d'altri —o destruir-los— i d'inventar-ne de propis; procediment que coincideix amb el d'historiadors coetanis.

Finalment, hem vist que cal tenir en compte que aquesta necessitat política té també una justificació teòrica des del punt de vista narratiu, perquè la història s'entén en aquesta època com un gènere retòric; està subjecta, doncs, als mateixos paràmetres que la resta de l'oratória. La necessitat d'agradar a un públic, les narracions que justifiquin la finalitat del text, la bellesa i la claredat del missatge últim poden estar per damunt de la màxima que demana reportar la veritat.